

Behovsanalys gruppboende enligt LSS

Indelning

Lagen (1993: 387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är en rättighetslag som innehåller tio insatser där det inom ramen för insatsen bostad med särskild service för vuxna finns ett behov av att utöka antalet gruppboendestäder i kommunen. Inom ramen för insatsen bostad med särskild service för vuxna finns de två boendeformerna gruppboendestad samt servicelägenhet. Servicelägenhet är lägenheter som finns placerade i flerfamiljshus där det finns tillgång till personal dygnet runt men inte i direkt anslutning till Servicelägenheten.

En gruppboendestad kan erbjudas personer som har så stora behov av tillsyn och omvårdnad, att det är nödvändigt att personal finns till hands hela tiden. Gruppboendestaden består av ett mindre antal lägenheter som är samlade kring gemensamma utrymmen. Utifrån gällande lagstiftning och praxis består en gruppboendestad av max sex lägenheter.

Idag finns det sju personer i kö som väntar på att få sina beslut om gruppboendestad verkställda. Det är idag inte möjligt att verkställa dessa beslut då det inte finns några lediga gruppboendestadsplatser.

1. Behovsbeskrivning

Det finns idag en kö med sju brukare som väntar på att få sina gruppboendestadsbeslut verkställda. I dagsläget går det inte att verkställa dessa beslut i Trelleborgs kommun då platser på kommunens befintliga gruppboendestäder saknas. Utifrån den befintliga kön som funnits under två år samt den prognos som är gjord för de närmaste åren behöver två nya gruppboendestäder med plats för sex brukare i vardera gruppboendestaden tillförskaffas. Om inga nya gruppboendestäder tillförskaffas kommer besluten att behöva verkställas genom externa placeringar i andra kommuner vilket är förenat med en betydligt högre kostnad än då beslutet verkställs i den egna kommunen. För den enskilde brukaren kan en flytt till annan kommun dessutom innebära en ökad otrygghet då denne bryts upp från allt det som är förutsägbart och tryggt.

Steg 1 Tänk om

I enlighet med LSS lagen ska stöd och service ges till den enskilde för att öka dennes möjligheter till att leva ett så självständigt liv så möjligt. Som en del av detta arbete har förändringar i myndighetens vägledningsdokument utformats där boendebeslut framledes kommer vara tidsbegränsade beslut med tydliga uppföljningar. Detta för att minska risken för inlåsning. Boendebeslut har tidigare fattats som gynnande beslut vilket innebär att besluten varit stadigvarande. Trots att den enskildes självständighet ökat har

TRELLEBORGS KOMMUN

den enskilde genom det gynnade beslutet rätt till en gruppboende. Genom att tidsbegränsa boendebeslutet kan andra former av boende erbjudas den enskilde i samband med att uppföljningar görs där den enskilde uppvisar förändrade behov som kan tillgodoses på annat sätt än i en gruppboende. Ett sätt att tillgodose den enskildes behov kan i stället vara genom trapphus eller servicelägenhet vilket innebär att platser i gruppboenden kan komma att frigöras. Dock är detta ett arbete som behöver göras över tid.

Steg 2 och 3 Optimera och bygga om

Utifrån gällande lagstiftning och praxis är det inte möjligt att förändra i befintliga gruppboenden för att utöka antalet platser då lagstiftningen gör gällande att max sex lägenheter får finnas i en gruppboende.

Steg 4 Bygg nytt

Antalet brukare som är i behov av gruppboende ökar vilket innebär att behovet inte kommer att kunna tillgodoses inom befintliga gruppboenden. För att kunna tillgodose de behov som idag finns och som framåt i den kommer att finnas behöver två nya gruppboenden med sex platser i vardera gruppboenden tillförskaffas. Detta är utöver det behov av ett förstärkt boende som det sedan tidigare finns beslut om att bygga.

2. Befolkningsprognos

Prognosen för antalet individer som kan vara i behov av insatsen bostad med särskild service för vuxna grundar sig på antalet individer som idag uppbär en insats inom LSS barnverksamhet korttids- och fritids och som inom kommande tio år uppnår 21 års ålder. Utifrån denna prognos kommer strax över 50 individer år 2031 vara i behov av insatsen bostad med särskild service för vuxna. Bostad med särskild service för vuxna innebär gruppboende eller servicelägenhet. Prognosen är att antalet individer som idag uppbär insatsen Bostad med särskild service för vuxna inte kommer att minska i samma takt som behovet hos den yngre generationen ökar vilket är anledningen till det ökade behovet av etablering av bostäder med särskild service. Idag uppbär cirka 120 individer beslut om bostad med särskild service för vuxna. Utifrån prognosen innebär det att cirka 170 individer om 10 år kommer att uppbära insatsen Bostad med särskild service för vuxna. Verksamheten kommer delvis att hantera denna ökning av beslut genom att tidsbestämma besluten som fattas. Idag är många beslut gynnande vilket innebär att det är helt upp till individen som uppbär insatsen bostad med särskild service för vuxna och bor i gruppboende att själv bestämmer om individen önskar flytta till annan boendeform eller inte. Om beslutet inte är gynnande är det handläggare som bedömer om individen fortsatt är i behov av en gruppboende eller skulle kunna klara sig i en annan boendeform, tex

TRELLEBORGS KOMMUN

trapphus boende. På detta sätt kan verksamheten själv vara med och påverka flyttkedjan som behövs för att kunna frigöra lägenheter i gruppbestäder till individer som har behov av denna insats. Dock kommer inte detta att frigöra tillräckligt många lägenheter för att hantera det behov som finns dels idag men också inom en 10 års period.

Företrädesvis avslutar de flesta individer inom gymnasiesärskolan sin skolgång det år de fyller 21 år. Utifrån insatser inom ramen för LSS betraktas individen efter avslutad gymnasiesärskola som vuxen. Utifrån prognosen går det inte att säga exakt hur många av individerna som är i behov av gruppbestad alternativt servicelägenhet då det efter utredning är individens faktiska behov som avgör vilken av boendeformerna som är aktuell för den enskilde individen.

Prognosen bygger på att alla individer då de uppnår 21 års ålder ansöker om bostad med särskild service för vuxna. Det vi vet idag är att en hel del individer fortsatt bor i föräldrahemmet några år efter sin 21 årsdag. Det vi också vet är att i samband med att boendeplatser blir lediga kan individer som står i kö erbjudas platser, dock går det inte att göra någon prognos kring hur många som erbjuds plats inom ramen för befintliga bestäder då det är direkt kopplat till antalet individer som av olika anledningar lämnar sin bostad.

Det har över tid varit en liten rörlighet i antalet individer som lämnar sin boendeplats inom LSS. I snitt är det 2–3 individer per år som lämnar boendeplatsen vilket innebär att 2–3 av de boendeplatser som redan idag finns inom LSS kan beredas till de individer som ansöker och får beslut om boende. Det finns en tydlig diskrepans mellan antalet redan befintliga boendeplatser som blir lediga i förhållande till antalet prognostiserade ansökningar som kan leda till beslut.

3. Verksamhetens mål

Kommunfullmäktige fattade i november 2021 beslut om verksamhetsövergång av två gruppbestäder inom LSS samt att socialnämnden vid varje enskilt tillfälle vid nyproduktion av en LSS-gruppbestad får överväga om verksamhetsdriften ska upphandlas. Det kan komma att innebära att driften av verkställigheten av beslut kan komma att hanteras i privat regi.

4. Verksamhetsbeskrivning

Lagen (1993: 387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är en rättighetslag som innehåller tio insatser där bostad med särskild service

TRELLEBORGS KOMMUN

för vuxna är en av de tio insatserna. LSS finns för människor med bland annat utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd där målsättningen med lagstiftningen är att individer med funktionshinder ska kunna leva ett liv som andra. Verksamheten arbetar aktivt för att göra vardagen så tydlig och förutsägbar som möjligt för den enskilde för att skapa förutsättningar för delaktighet och självbestämmande. Detta görs bland annat med hjälp av tydliggörande pedagogik, alternativ kommunikation och lågaffektivt bemötande.

En gruppboende kan erbjudas personer som har så stora behov av tillsyn och omvårdnad, att det är nödvändigt att personal finns till hands dygnet om. Gruppboendet består av ett mindre antal lägenheter som är samlade kring gemensamma utrymmen. Utifrån gällande lagstiftning och praxis består en gruppboende av max sex lägenheter. Beroende på individens behov av hjälp och stöd i den dagliga livsföringen kan personalgruppen som arbetar på en gruppboende variera från 6–16 medarbetare.

Gruppboendet får inte ligga i närheten av andra verksamheter så som andra LSS boende eller särskilda boenden (äldreboende) detta för att undvika att institutionsliknande miljöer skapas. En gruppboende bör ligga i ett bostadsområde. Det finns inget krav på att gruppboendet måste vara placerad i centralorten, varför områden utanför centralorten också fungerar bra för etablering av gruppboende.

Utifrån gällande praxis får gruppboendet innehålla max sex lägenheter. Lägenheterna ska innehålla handikappanpassad toalett samt fullvärdigt kök.

5. Behov för verksamheten

Gruppboendet ska innehålla sex lägenheter och ett gemensamhetsutrymme, detta enligt gällande lag. Varje lägenhet ska bestå av ett rum och kök samt handikappanpassad toalett med dusch. Det behöver även finnas utrymme för personal att byta om och förvara sina tillhörigheter under arbetspasset då det finns lagkrav på arbetskläder i vård och omsorgsarbete. De två gruppboendena som det finns behov av att bygga får enligt lag inte ligga i direkt anslutning till varandra.

Behovet av två nya gruppboender är en utökning vilket innebär att de inte kommer att ersätta någon befintlig gruppboende.

Driftkostnad per år för en gruppboende med sex lägenheter är cirka 5,8 miljoner kronor.

6. Verksamhetsspecifika behov

Gruppbofastaden ska innehålla sex lägenheter med ett gemensamhetsutrymme med fullvärdigt kök och plast för socialt umgänge. Lägenheterna ska ha handikappanpassad toalett och fullvärdigt kök. Det ska finnas möjlighet att koppla in taklyft i lägenheten. Huvudingång till lägenheten ska vara från utsidan av huset och inte från det gemensamma utrymmet inuti gruppbofastaden. Det innebär att varje lägenhet behöver två ingångar, en som finns mot gemensamhetsutrymmet och en som finns ut från lägenheten till utemiljön. Utgången från lägenheten till utemiljön är den utgång som företrädesvis ska användas. Det behöver finnas utrymme för personal att byta om.

7. Avyttring av lokaler

Inga lokaler kommer att lämnas i samband med nya gruppbofastäder. Behovet av nya gruppbofastäder grundar sig på att antalet individer som har rätt till insatsen ökar.

8. Konsekvensbeskrivning

Konsekvensen av att verksamheten inte får fler gruppbofastäder är att individernas beslut inte kan verkställas. Det innebär att kommunen inte uppfyller lagkraven kring individens rätt att få sina behov tillgodosedda genom boende med särskild service för vuxna. I händelse av att beslut för boende inte verkställs ökar kön till gruppbofastäder.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) är tillsynsmyndigheten som gör bedömningen huruvida dröjsmålet för verkställighet av beslut kan anses skäligt eller inte. I händelse av att IVO inte bedömer dröjsmålet skäligt kan kommunen åläggas att betala vite. Avgiften ska enligt lag fastställas till lägst tio tusen kronor och högst en miljon kronor. IVO är den myndighet som bedömer vilken avgift som ska utdömas utifrån konsekvensen av att beslutet inte verkställts.

I de fall där bedömningen är att den enskilde inte kan få sina behov tillgodosedda på något annat sätt än genom insatsen gruppbofastad kan externa placeringar vara aktuella i väntan på att en gruppbofastadsplats blir ledig i kommunen. En extern placering innebär att kommunen köper en plats, oftast av en privat aktör, på annan ort så att individen får sina behov tillgodosedda. Detta är förenat med en kostnad för boende som är större än om beslutet verkställs i hemkommunen. Ofta behöver även plats för daglig verksamhet köpas externt, en kostnad som också är större än om beslutet verkställs i den egna kommunen.

TRELLEBORGS KOMMUN

Kostnaden för ett boendebeslut varierar beroende på komplexiteten i ärendet. Nedan summa utgår från snittkostnad på de externa placeringar som verksamheten har idag samt en snittkostnad för en boendeplats i en av kommunens egna gruppbestäder (inte förstärkt gruppbestad).

Boendeplats (avser inte daglig verksamhet) genom extern placering cirka 250 000 kronor i månaden.

Boendeplats (avser inte daglig verksamhet) i kommunen cirka 100 000 kronor i månaden.

9. Ekonomi

Genomsnittet för årlig driftskostnad av en gruppbestad med sex lägenheter är cirka 5,8 miljoner kronor.

10. Övriga upplysningar

Enligt lag får inte en gruppbestad ligga i närheten av någon annan vård och omsorgsverksamhet, detta för att undvika känsla av institution. Gruppbestaden bör ligga i ett bostadsområde. Gruppbestaden kan vara friliggande enplans byggnad men det går även bra att bygga gruppbestaden i botten av ett flerfamiljshus. Gruppbestaden kan ligga i centralorten så väl som i någon av områdena utanför centralorten.